

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าได้นั้น ปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งคือการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ ประเทศใดพัฒนาศักยภาพมนุษย์ไม่ได้ ก็ไม่สามารถพัฒนาประเทศได้ โดยมีเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ คือ การศึกษา ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในชีวิตมนุษย์ มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าปัจจัยอื่นๆ อันจำเป็นแก่การดำรงชีวิต ได้แก่ ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรคภัยไข้เจ็บ ชีวิตที่ขาดการศึกษาจะตกอยู่ในวงจรของความยากไร้ เป็นคนไร้ประสิทธิภาพในการทำงาน จะถูกเอารัดเอาเปรียบในภาพรวม เป็นคนด้อยคุณค่า สูญเสียสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์พึงมี และสูญเสียคุณภาพแห่งชีวิตมีช่วงชีวิตหนึ่งที่มนุษย์เกิดมาแล้วควรจะได้รับ ในภาพรวมของสังคมถ้าสังคมใดที่ขาดหรือได้รับการศึกษาด้อย สังคมนั้นจะประสบกับความยากจน ขาดความรู้ความสามารถที่จะพัฒนาสังคมของตนไปสู่ภาวะที่ดีกว่า จะตกอยู่ในวงจรแห่งความอ่อนแอ เพราะขาดความสามารถในการแก้ปัญหาและพัฒนาปัจจัยหลักที่จะสร้างความเป็นปึกแผ่นของสังคมนั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 4)

การศึกษาคือทั้งกระบวนการและเนื้อหาในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์สมบูรณ์เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรม และเป็นการสร้างภูมิปัญญาให้แก่สังคม ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นรากฐานและเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมืองของประเทศ การที่ใช้การศึกษาคือเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพและประเทศชาติให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ จำเป็นต้องพัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มาตรฐานและมีประสิทธิภาพดีพอที่จะพัฒนาประชากรและประเทศชาติให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในกระแสโลกาภิวัตน์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 4)

การเรียนการสอนในยุคปฏิรูปการศึกษา ได้มีการกล่าวไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องสอนให้นักเรียนได้ฝึกคิด ปฏิบัติจริง ประเมิน และปรับปรุงตนเองได้ เพื่อก่อให้เกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ซึ่งตัวจักรที่สำคัญดังกล่าว ก็คือ “ครู” ที่ไม่ได้มีหน้าที่เพียง “สอน” เท่านั้น แต่จะต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกเรียนรู้ ครูจะมีหน้าที่โดยตรงในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับเด็กหรือผู้เรียน และการที่จะ

จัดให้ได้ดีนั้น ครูจะต้องเป็นนักวางแผนที่ดี เป็นนักคิดที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ครูจะต้องเป็นผู้ที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ติดตามข่าวสารใหม่ๆ และทันสมัยอยู่เสมอ ด้วยการแสวงหาข้อมูลความรู้จากระบบข้อมูลสารสนเทศสมัยใหม่ ตลอดจนข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเลือกบริโภคข้อมูลที่เป็นความจริงได้อย่างชาญฉลาด เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ปรับตัวปรับใจให้เข้ากับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน

งานครูเป็นวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีมาตรฐานสูงและเป็นที่ยอมรับ ของสังคม ขณะเดียวกันก็ต้องก้าวทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการ เทคโนโลยี ค่านิยมและวัฒนธรรมทางสังคม ดังนั้นการปฏิบัติงานในชั้นเรียนของครูจึงไม่ใช่สูตรสำเร็จที่หยุดนิ่งตายตัวแต่ต้องมีการเคลื่อนไหว ปรับเปลี่ยนและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้โรงเรียนและห้องเรียนเป็นเบ้าหลอมที่ดีที่สุดในการผลิตทรัพยากรบุคคลออกสู่สังคมนับเท่าของครูยังเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสติปัญญา และความสามารถที่หลากหลายของเด็กแต่ละคน ดังนั้นครูจึงต้องอาศัยความรู้เฉพาะด้าน มีการเตรียมการ และวางแผนที่ดีในการสอน และดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการครบวงจร นอกจากนี้ครูยังต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและคิดค้นวิธีสอน สื่อนวัตกรรม ตลอดจนเครื่องมือใหม่ๆ มาช่วยในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ และสนองตอบต่อผู้เรียนแต่ละคน (ประวิต เอราวรณณ์. 2542 : 1)

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันได้กำหนดให้ครูผู้สอนทำวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ ได้ระบุไว้ชัดเจนในเรื่องเกี่ยวกับการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 24 และมาตรา 30 โดยมาตรา 24 (5) ระบุว่า “ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ” และในมาตรา 30 ยังกล่าวต่อไปอีกว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา” (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 13)

การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) คือ การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การเรียนการสอน ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร วิธีสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทำสื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลโดยการ ศึกษาวิจัยนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การวิจัยในชั้นเรียน เป็นเครื่องมือในการค้นหาคำตอบให้กับคำถามที่ครูสนใจด้วยวิธีการเชิง ประจักษ์ ครูทุกคนสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน สอน หรือเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานสอนของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วยวิธีการง่ายๆ โดยครูสามารถทำวิจัยไปพร้อมๆ กับการปฏิบัติงานการสอนประจำวันสำหรับเรื่องที่จะศึกษา นั้น ส่วนมากจะเป็นปัญหาที่ครูพบจากการปฏิบัติงานสอนในชั้นเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะ แก้ไขปัญหานั้นๆ หรืออาจมาจากความคิดริเริ่มของครูในการที่จะพัฒนาปรับปรุงวิธีสอน หรือสื่อการสอนที่จะใช้อยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากการศึกษาสภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โรงเรียนส่วนมาก ยังไม่ได้ดำเนินการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนทำวิจัยใน ชั้นเรียน (ศักดิ์ดา อุปณาใต้. 2544 : บทคัดย่อ) และพบว่า ครูประถมศึกษามีความรู้และ ทักษะในการทำวิจัยอยู่ในระดับน้อย แต่ครูประถมศึกษามีความเห็นว่าตนมีคุณลักษณะของ นักวิจัย อยู่ในระดับมาก (วีรพล ฉลาดเข้ม. 2544 : บทคัดย่อ) ครูผู้สอนที่ทำวิจัยในชั้น เรียนและครูผู้สอนที่ไม่ได้ทำการวิจัยในชั้นเรียนประสบกับปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ คล้ายกันคือ โรงเรียนยังไม่มียุทธศาสตร์สำหรับส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน ขาดงบประมาณ ไม่มีเวลาเพียงพอ ขาดแหล่งสำหรับศึกษาค้นคว้าประกอบการทำวิจัย และ ครูขาดความรู้และทักษะในการทำวิจัย นอกจากนี้ยังมีความต้องการให้โรงเรียนส่งเสริมและ สนับสนุนทั้งด้านนโยบายการวิจัยในชั้นเรียน ด้านงบประมาณ ด้านเวลา ด้านแหล่งศึกษา ค้นคว้า วัสดุอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก และด้านความรู้ความเข้าใจสำหรับการทำ วิจัยในชั้นเรียน จากการศึกษาความต้องการการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนใน โรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โดยภาพรวมครูผู้สอนมีความต้องการอยู่ในระดับมาก (ประสิทธิ์ ศักดิ์คำดวง. 2545 : บทคัดย่อ)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีภารกิจตามกรอบของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการกำหนดโครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษา ประกอบด้วย 6 กลุ่มงาน โดยกลุ่มงานที่มีหน้าที่ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ การวิจัยในชั้นเรียน คือกลุ่มนิเทศติดตามผลและประเมินผล มีขอบข่ายภารกิจ ดังนี้ กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มงานวัดผลและประเมินผล การศึกษา กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา กลุ่มงาน นิเทศ ติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษา กลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพการศึกษา และกลุ่มงานเลขานุการคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา

ตามกรอบภารกิจของกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการเรียนรู้มี ขั้นตอนและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. พัฒนาครู ผู้บริหาร ให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถจัดการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ และดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อการพัฒนาหลักสูตรได้
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษา พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้ ข้อมูลจากการวิจัยในชั้นเรียนและการนิเทศภายใน
3. นำผลการวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษาไปกำหนดเป็นนโยบายเพื่อพัฒนา หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

ทั้งนี้โดยกำหนดเป้าหมายผลสำเร็จที่คาดหวัง คือให้สถานศึกษามีผลการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 205-209)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เป็นท้องที่ซึ่งประกอบไปด้วย 6 อำเภอ และมีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 331 โรงเรียน รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้น พื้นฐานจำนวน 4 ช่วงชั้น คือ ระดับประถมศึกษาในช่วงชั้นที่ 1-2 และระดับมัธยมศึกษา ในช่วงชั้นที่ 3-4 มีความตระหนักในการพัฒนาคุณภาพของครูให้มีความรู้ความสามารถใน การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริม พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นหลัก ตลอดจนการสร้าง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามกรอบของกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้น พื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. 2546 : 1)

จากการจัดโครงการอบรมการวิจัยในชั้นเรียน ในปีการศึกษา 2545 ที่สำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอวาปีปทุม ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 71 โรงเรียน มีข้าราชการครู จำนวน 819 คน โดยใช้งบประมาณส่วนตัว มีผู้สนใจสมัครเข้าอบรม จำนวน 50 คน ใช้

เวลาอบรม 2 วัน ระหว่างวันที่ 19-20 เมษายน 2545 และให้ผู้เข้าอบรมจัดทำรายงานการวิจัย อย่างน้อยคนละ 5 เรื่อง โดยมีผู้ส่งรายงานการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 46 เรื่อง แต่จากการนิเทศติดตามผลโครงการของหน่วยศึกษานิเทศก์ พบว่า ครูผู้สอนที่ผ่านการอบรมส่วนใหญ่ ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ตลอดจนด้านทักษะในทางปฏิบัติที่จะนำไปพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวาปีปทุม. 2545 ข : 1) และจากการสรุปรายงานการอบรมการปรับกระบวนการทัศน์และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2546 ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวาปีปทุม ระหว่างวันที่ 15-26 เมษายน 2546 จัดอบรมให้แก่ครูผู้สอนในช่วงชั้นที่ 1-3 ทุกคน มีข้อสรุปจากการประเมินผลการอบรมในด้านเกี่ยวกับความรู้ ทักษะการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน พบว่าครูผู้สอนร้อยละ 86.48 ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวาปีปทุม. 2546 : 1) ซึ่งครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวาปีปทุม ส่วนใหญ่เป็นครูที่สอนในระดับช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีหน้าที่หลักในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการเรียนรู้ การนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล และเสนอแนะ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงมีความสนใจศึกษาความต้องการพัฒนาของครูผู้สอนในระดับ 2 ช่วงชั้นคือ ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอวาปีปทุม ประชากรที่เลือกศึกษาคือ ครูผู้สอนในช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ และ เนื่องจากครูผู้สอนนั้นมีความสำคัญ เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ย่อมมีการรับรู้สภาพปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในชั้นเรียนของตนเองมากกว่าบุคคลอื่น ผู้วิจัยจึงต้องการทราบข้อมูลระดับความต้องการการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาตนเอง และพัฒนาการเรียนการสอนของครูทั้ง 2 ระดับช่วงชั้นว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนาครูผู้สอนในด้านการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมต่อไป

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการในการทำวิจัยในชั้นเรียนของ
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2540 : 9-13) ซึ่งได้กล่าวถึงว่ามีการดำเนินการเป็น
ขั้นตอน โดยยึดหลักวิธีการทางวิทยาศาสตร์และได้นำมาขยายให้เป็นขั้นตอนที่ละเอียด
ต่อเนื่อง เพื่อสะดวกในการปฏิบัติ ดังนี้

1. การสำรวจ และวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน
2. การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
3. การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา
4. การออกแบบการทดลอง
5. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัด
6. การทดลอง การรวบรวม การวิเคราะห์ และสรุป
7. การเขียนรายงานการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการการพัฒนาในการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอนใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการการพัฒนาของครูผู้สอนที่สอนช่วงชั้นใน
ระดับช่วงชั้นต่างกันในการทำวิจัยในชั้นเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

สมมติฐานของการวิจัย

ครูผู้สอนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
ทุกช่วงชั้นมีความต้องการพัฒนาในการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก และแตกต่างกัน
ทั้งโดยรวมและรายด้าน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคาม เขต 2 ที่สอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2544 ในอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2546 จากโรงเรียนทั้งหมด 71 โรงเรียน จำนวนประชากร 568 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. 2546 : 8-9) ดังนี้

1.1.1 ครูผู้สอนในระดับช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 275 คน

1.1.2 ครูผู้สอนในระดับช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 293 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากรแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครซี และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 ข : 187) จำนวน 230 คน ดังนี้

1.2.1 ครูผู้สอนในระดับช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 110 คน

1.2.2 ครูผู้สอนในระดับช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 120 คน

2. ตัวแปรในการวิจัย คือ

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variable) ได้แก่ ระดับช่วงชั้นที่ครูผู้สอนทำการสอน แบ่งเป็น ดังนี้

2.1.1 ครูผู้สอนในระดับช่วงชั้นที่ 1

2.1.2 ครูผู้สอนในระดับช่วงชั้นที่ 2

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variable) ได้แก่ ระดับความต้องการการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนตามกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ใน 7 ขั้นตอน คือ

2.2.1 การสำรวจ และวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน

2.2.2 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2.3 การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

2.2.4 การออกแบบการทดลอง

2.2.5 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัด

2.2.6 การทดลอง การรวบรวม การวิเคราะห์ และสรุป

2.2.7 การเขียนรายงานการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การศึกษา ค้นคว้า เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงโดยใช้วิธีการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยมีการดำเนินการเป็นขั้นตอน ซึ่งมีกระบวนการวิจัย 7 ขั้นตอน ดังนี้ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2540 : 7-13)

1. การสำรวจ และวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน หมายถึง การค้นหาปัญหาการเรียนการสอนจนทราบปัญหาที่แท้จริง และกำหนดจุดมุ่งหมาย กลุ่มเป้าหมาย เนื้อหาสาระ ขอบเขต ทรัพยากรและวิธีการของการสำรวจ วิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินของผู้เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากความคิดเห็นของครู ข้อมูลผลการเรียนในรายวิชาต่างๆ การใช้ดัชนีภาวะทางสังคมของโรงเรียน การใช้วิธีการระดมสมอง โดยการใช้กระบวนการกลุ่มของผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำปัญหามาจัดลำดับความสำคัญโดยใช้วิธีการต่างๆ

2. การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง หมายถึง การใช้เทคนิควิธีการต่างๆ สืบค้นเอกสาร แสวงหาแหล่งค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทั่วไป เอกสารปฐมภูมิ และเอกสารทุติยภูมิ แล้วสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จัดบันทึกจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยรวมทั้งเสนอรายงานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

3. การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึง การปรับปรุงและพัฒนา นวัตกรรมทางการศึกษาที่ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร โดยใช้แนวทางเชิงระบบในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา คือ มีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดกรอบแนวคิด สร้างต้นแบบ ทดลองใช้และเผยแพร่ นวัตกรรม รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนา สื่อการเรียน การสอน และเทคนิควิธีการ ดำเนินถึงความเหมาะสม และข้อจำกัดของ นวัตกรรมทางการศึกษา

4. การออกแบบการทดลอง หมายถึง การวางแผนกำหนดแบบทดลอง เลือกสถานการณ์ในการทดลอง กำหนดคุณลักษณะของนักเรียนที่ต้องการให้เกิด การเปลี่ยนแปลงหลังการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา โดยใช้เทคนิคในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเลือกใช้สถิติสำหรับวิเคราะห์ในการทดลองที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย

5. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัด หมายถึง การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สามารถกระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างตอบ จนกระทั่งได้ข้อมูลไปทดสอบสมมติฐาน

6. การทดลอง การรวบรวม การวิเคราะห์ และสรุปผล หมายถึง การดำเนินการทดลองตามขั้นตอน โดยมีการนำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์หาค่าสถิติที่เหมาะสม รวมทั้งวิเคราะห์และแปลผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

7. การเขียนรายงานการวิจัย หมายถึง การรายงานกระบวนการดำเนินการวิจัย และข้อค้นพบเผยแพร่ให้สาธารณชนรับรู้ และเข้าใจ โดยมีการเขียนอ้างอิงแหล่งที่มาของเอกสาร บทความ ตำรา และข้อเขียนทางวิชาการที่ใช้ประกอบการเขียนรายงานการวิจัย ในชั้นเรียนและการเขียนบรรณานุกรม

ความต้องการการพัฒนาในการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ความปรารถนาต้องการที่จะได้รับการส่งเสริม ปรับปรุงเพิ่มพูน ในด้านความรู้และทักษะของตนเองในการใช้กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหการเรียนรู้การสอน

เขตพื้นที่ศึกษามหาสารคาม เขต 2 หมายถึง เขตพื้นที่การศึกษาตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 ประกอบด้วยท้องที่อำเภอวาปีปทุม อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก อำเภอนาคู อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย และอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่มหาสารคาม เขต 2 ตั้งอยู่ที่ อำเภอวาปีปทุม

ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำหน้าที่สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามหาสารคาม เขต 2 เฉพาะโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2546

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในท้องที่อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 1-2

ช่วงชั้น หมายถึง การกำหนดหลักสูตร ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน โดยแบ่งตามโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เฉพาะชั้นเรียนที่ทำการสอนของข้าราชการครู ที่ตอบแบบสอบถาม โดยทำการศึกษา 2 ช่วงชั้น คือ

ช่วงชั้นที่ 1 หมายถึง ครูผู้สอนที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 หมายถึง ครูผู้สอนที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตร ในการอบรมพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้และทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน อันจะส่งผลให้ การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นการดำเนินงานด้านการปฏิรูป การเรียนการสอน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY